

Brandskydds-förebyggande arbete för särskilt riskutsatta

- **Varje år dör ungefär 80 personer i bostadsbränder i Sverige.**
- **Det är personer som har svårt för att uppfatta en brand eller som har svårt för att agera på ett relevant sätt som ofta råkar illa ut.**
 - Här följer några konkreta exempel på vad som kan göra en person särskilt utsatt.
- **Nedsatt hörsel, syn eller rörelsesvårigheter**
 - Nedsatt hörsel kan göra att man inte uppfattar larmet från brandvarnaren.
 - Den som ser dåligt eller har problem att röra sig kan ha svårt för att snabbt sätta sig i säkerhet.
- **Missbruksproblematik**
 - De som ofta är påverkade av läkemedel eller alkohol kan ha svårt för att uppfatta en brand, men också ha ett beteende som ökar risken för brand.
 - De kan till exempel glömma mat på spisen.
 - En stor del av alla som dör i bränder har alkohol i blodet.
- **Rökning**
 - Många som dör i rökingsrelaterade bränder har nedsatta förmågor, eller är påverkade av exempelvis alkohol.
 - När personer med nedsatta förmågor dör i dessa bränder så beror det ofta på att deras kläder har tagit eld, och att de inte har kunnat hantera situationen.
 - Hos personer som är påverkade börjar det ofta brinna i möbler som de röker i, exempelvis sängar och soffor.
- **Visste du?**
 - Minst en tredjedel av alla dödsbränder är rökingsrelaterade.
- **Kognitiva funktionsnedsättningar**
 - Människor med kognitiva funktionsnedsättningar, exempelvis på grund av demenssjukdom, kan ha ett beteende som ökar risken för brand. Till exempel kan de glömma att släcka ljus eller att stänga av spisen. De kan också ha svårt för att uppfatta en brand och agera på ett relevant sätt om en brand uppstår. En förvirrad person kan till exempel ha svårt för att förstå hur bråttom det är.
- **Obs! Äldre människor är tydligt överrepresenterade bland de som dör i bränder. Statistik visar också att människor som bor ensamma oftare dör i bränder än människor som bor tillsammans med någon. Visste du? I en majoritet av alla bränder där människor dör saknas fungerande brandvarnare.**

Nationell strategi för stärkt brandskydd

- Ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand. Det är den vision MSB arbetar för tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer utifrån nationella strategin för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda. Strategin har nu tagit sikte på 2030 med uppdaterade mål och åtgärder.
- [Nationell strategi för stärkt brandskydd \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/strategi)

Särskilt riskutsatta

- För att människor inte ska omkomma eller skadas allvarligt vid en brand har förmåga hos den enskilde stor betydelse. Förmågan är dels beroende av kunskap om hur man förebygger brand, dels kunskap om hur man ska agera om något ändå händer. Det finns också människor som av olika anledningar är begränsade i sina möjligheter att uppfatta eller sätta sig i säkerhet vid en brand. Hos dem behövs ett förstärkt brandskydd.
- Den nationella strategin som antogs under 2010 har följts upp och har en ny inriktning med sikte på 2030 med nya mål och fler åtgärder.

Vision och mål

- Den vision för brandskyddsområdet som formulerats i strategin lyder:
- **”Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand”**
- En vision och tydliga mål är förutsättningar för att lyckas i arbetet med att stärka brandskyddet för den enskilda människan. Tydliga mål är en förutsättning för arbetet både på lång och kort sikt. Nya mål sattes under 2020 och de gäller fram till 2030.
- Målen är inom:
 - 1.Liv och hälsa (omkomna och skadade)
 - 2.Egendom (kostnader för skador och utvecklade bränder)
 - 3.Skyddsåtgärder (brandskyddsutrustning)

De mål som gäller fram till 2030 är:

- **Liv och hälsa**
- Antal omkomna vid bränder i bostadsmiljö ska vara under 60 per år.
- Antal allvarligt skadade vid bränder i bostadsmiljö ska vara:
Under 600 per år (personer transporterade från olycksplats med ambulans).
Under 400 per år (personer i slutenvård).
- **Egendom**
- Kostnad för egendomsskador ska följa en nedåtgående trend.
- Antal utvecklade bostadsbränder ska vara under 2 500 per år.
- **Skyddsåtgärder**
- Andel hushåll med fungerande brandvarnare ska vara minst 95 %.
- Andel hushåll med handbrandsläckare ska vara minst 80 %.
- Andel hushåll med brandfilt ska vara minst 70 %.

Fem prioriterade områden med åtgärder

Stärka särskilt riskutsatta individers brandskydd i hemmiljö

- Brandsäkerhet i hemmiljö är en stor utmaning i ett samhälle med en åldrande befolkning. En bostads brandskydd är normalt sett anpassat efter att den boende har förmåga att upptäcka, agera och utrymma i samband med brand. För personer som inte har dessa förutsättningar finns det behov av att förstärka det generella byggnadstekniska brandskyddet genom individuella lösningar. Personal inom kommunen, som genom vård- och omsorgsinsatser kommer i kontakt med de särskilt riskutsatta individerna, är också de som har störst möjlighet att upptäcka utsatthet och vidta åtgärder.
- En fördjupad samverkan mellan olika aktörer på lokal nivå behövs för att identifiera behov och anpassa åtgärder.
- Lagstiftning och myndigheter på nationell nivå ska ge vägledning och stödja arbetet.

”Kungsörsmodellen”

”Think big, Act small, Start now”

Kungsör

Det här är hjärnkirurgi.

**Det här är
Jossan på
hemtjänsten
enhet 3
Kungsör**

Vår resa från att förekommas till att förekomma...

- 2019
- Säkerhetsglasögonen på!
- Kännedom om uppdraget
- Samverkan
- Slugt tjänstemannaskap
- Politiskt beslut
- Cred: (Daniel Holmgren, brandinspektör utbildningsenheten Uppsala räddningstjänst)

Checklista för att förebygga brand

Den här checklistan fylls i av personal tillsammans/i samråd med den enskilde. Syftet är att förebygga brand genom att identifiera och åtgärda brandrisker.

1. Samtycke

<p>Samtycke till att omsorgsförvaltningen/äldreförvaltningen behandlar den enskildes uppgifter</p> <p>När du lämnar uppgifter på blanketten samtycker du till att omsorgsförvaltningen/äldreförvaltningen behandlar dina uppgifter enligt personuppgiftslagen (PuL 1998:204). Det innebär att du har rätt att på skriftlig begäran få information om, och rättelse av, de uppgifter som behandlas. Uppgifterna du lämnar kommer att användas för att öka din brandsäkerhet i hemmet.</p> <p>☐ Jag samtycker ☐ Jag samtycker inte</p>		
<p>Samtycke till att lämna uppgifterna till brandförsvaret för förslag om förebyggande åtgärder</p> <p>☐ Jag samtycker ☐ Jag samtycker inte</p>		
Datum	Underskrift av den enskilde*	Namnförtydligande
<p>*Om den enskilde inte själv kan skriva under</p> <p>☐ Den enskilde kan inte skriva under _____ Kom ihåg att dokumentera i den enskildes akt att personen inte kan skriva under!</p>		

6. Rökning

a) Förekommer rökning i bostaden?	☐ Ja	☐ Nej	☐ Vet ej	Om "Ja" besvara 6b och 6c, annars gå direkt till fråga 7
b) Hanteras cigaretter, tändare och tändstickor på ett osäkert sätt?	☐ Ja	☐ Nej	☐ Vet ej	
c) Finns brännmärken på kläder, möbler, golv eller liknande?	☐ Ja	☐ Nej	☐ Vet ej	
Om "Ja" på 6b eller 6c: lämna ärendet vidare till utsedd ansvarig för hantering och eventuell kontakt med remissgrupp. Kommentar:				
<hr/> <hr/>				

7. Hantering av levande ljus

a) Hanteras levande ljus på ett osäkert sätt?	☐ Ja	☐ Nej	☐ Vet ej	
b) Är ljusstakar och ljushållare ostadiga och av brännbart material?	☐ Ja	☐ Nej	☐ Vet ej	
Om den enskilde svarar "Ja" på 7a eller 7b: ge information till den enskilde och motivera varför exempelvis förändring och/eller byte av ljusstakar behövs. Genomför åtgärd. Kommentar:				
<hr/> <hr/>				

8. Lampor och andra ljuskällor

Är lampor och andra ljuskällor olämpligt placerade? T.ex. finns risk att en lampa oavsiktligt kan ramla ned i säng eller i stoppade möbler	☐ Ja	☐ Nej	☐ Vet ej	
--	-----------------------------	------------------------------	---------------------------------	--

Varför är vi så bra i kris och hur använder vi det i daglig drift?

- **Svensk krishantering bygger på samverkan. Det gäller samverkan mellan olika myndigheter och kommuner likväl som samverkan mellan företag och frivilligorganisationer. Och inte minst samverkan mellan människor. Ingen kan ensam avvärja eller hantera en kris.**
- **De tre grundprinciperna**
- **Ansvarsprincipen**
 - Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha det också under en krissituation.
- **Likhetsprincipen**
 - Under en kris ska verksamheten fungera på liknande sätt som vid normala förhållanden – så långt det är möjligt. Verksamheten ska också, om det är möjligt, skötas på samma plats som under normala förhållanden.
- **Närhetsprincipen**
 - En kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.

Delaktighet och inflytande

- Medarbetarna lyfte problematiken och blev lyssnade på
- Finn engagemanget och uppmuntra det
- Verksamhet skall bedrivas där den bäst och mest gör skillnad
- Operativ chef skall vara ansvarig chef
- Leta efter det som funkar och gör mer av det

Kungsörs kommun

Bilaga 1

- Checklista för hemtjänst vid kontroll av brandskydd i hemmet

Hos alla brukare med hemtjänstinsatser (exkl. enbart matservice) utförs en riskbedömning vid inskrivning i Kungsörs hemtjänst och sedan en gång per år i syfte att förebygga brand i hemmet (som även är medarbetarens arbetsmiljö).

Checklistan fylls i av personalen tillsammans med brukaren. Syftet är att förebygga brand genom att identifiera och åtgärda brandrisker. I samband med att checklistan fylls i tillsammans med brukaren, lämnas förslag på åtgärder. Brukaren har ett egenansvar att utföra brandförebyggande åtgärder enligt LSO (lagen om skydd mot olyckor).

Om något behöver åtgärdas noteras det i rutan för anmärkningar.

Checklistan lämnas till den enskilde och/eller närstående eller brandansvarig (enhetschef)

- Checklista för hemtjänst vid kontroll av brandskydd i hemmet

Checklistan fylls i av personalen tillsammans med brukaren.

Syftet är att förebygga brand genom att identifiera och åtgärda brandrisker.

Alla brukare med hemtjänstinsatser (exkl enbart matservice), erbjuds en riskbedömning i syfte att förebygga brand i hemmet.

I samband med att checklistan fylls i med brukaren lämnas förslag på åtgärder. Brukaren har ett egenansvar att utföra brandförebyggande åtgärder.

Om något behöver åtgärdas noteras det i rutan för anmärkningar.

Checklistan lämnas till den enskilde och/eller anhörig eller brandansvarig.

Checklista

Ja Nej

		Ja	Nej
1.	Finns det fungerande brandvarnare i bostaden?		
2.	Hanteras spisen på ett säkert sätt?		
3.	Sker ev. rökning på ett säkert sätt?		
4.	Kan levande ljus hanteras säkert?		
5.	Kan berörd brukare självständigt utrymma sig vid brand		
6.	Har elektrisk utrustning setts över?		

Anmärkningar

Punkt	Brist	Åtgärdsförslag

Checklista

Ja

Nej

1	Finns det fungerande brandvarnare i bostaden?		
2	Finns det fungerande brandsläckare i bostaden?		
3	Finns det brandfilt i bostaden?		
4	Hanteras spisen på ett säkert sätt?		
5	Finns spisvakt?		
6	Sker ev. rökning på ett säkert sätt?		
7	Kan levande ljus hanteras säkert?		
8	Kan berörd brukare självständigt utrymma sig vid brand		
9	Finns några synbara elektriska risker (trasiga sladdar, extra element <u>etc</u>).		

Anmärkningar

Punkt	Brist	Åtgärdsförslag

Vid bedömning, tänk på följande:

Brandvarnare

- Funktionen kontrolleras genom att trycka på testknappen
- En brandvarnare skall vara monterad i taket
- Brukaren ska (**utan** hörapparat), kunna höra brandvarnaren då hen befinner sig i sovrummet. Finns hörselhjälpmedel, notera detta om nödvändigt.
- Om bostaden är mer än 60 m² är fler än en brandvarnare nödvändigt.

Brandsläckare

- Är den placerad så den är lättillgänglig?
- Brandfilt
- Är den placerad lättillgänglig?
- Ser den ut att vara hel?

Matlagning

- Finns det tecken på torrkokning? Brända kastruller eller svart runt plattorna?
- Finns det brännbart material så som tidningar eller annat papper runt/vid spisen?
- Är filtret ovanför spisen rengjort?
- Finns behov av spisvakt?

Rökning

- Är brukaren rökare?

Direkta åtgärder är åtgärder som personal själv kan utföra för att förebygga eventuell brand.

Se nedan;

- Införskaffande av brandvarnare (kräver beslut om hjälp med inköp via biståndshandläggare).
- Muntlig information till kund.
- Byte av batteri i brandvarnare.
- Kontroll av brandvarnare.
- Ta bort dukar och ljus från tv apparater.
- Ta bort brännbart material från spis eller i närhet av spis, så som tidningar.
- Byte av glödlampa och eller andra föremål som utgör brandrisk.
- Se över elektrisk utrustning. OM den är gammal, sliten eller varm och överhettad, ha dialog med individen om att eventuellt byta ut denna.

|

Vid behov av spisvakt utförs detta på ordinarie tillvägagångsätt.

Vid åtgärd där personal inte själva kan utföra direkt åtgärd kontakta anhörig eller brandansvarig.

En första inventering visar...

- Cirka 11 brukare som inte kan utrymma sig vid en eventuell brand
- Flertalet brukare uppfyller majoriteten av riskerna på checklistan
- Flertalet brukare saknar brandvarnare eller fungerande batterier i den

**Det kommer en pandemi,
arbetet fortsätter men
utvecklas inte...**

Kungsör

Fler aktörer tillkommer och hela äldreomsorgen inkluderas...

- Brandskyddsföreningen
 - Länsförsäkringar
 - Säkerhetssamordnare
 - Hälso- och sjukvård
 - Biståndshandläggare
 - Vikarier!
- Ca 60 brukare har relaterat till kognitiva och eller fysiska hinder inte någon möjlighet att uppfatta brand eller agera vid en eventuell brand.*

Hemtjänsten slåss mot lågorna – lär sig släcka rätt

29 september 2021 06:00

Tidningar på spisen, handsprit nära levande ljus och trasiga eluttag, listan kan göras lång. Hemtjänstens personal har fått lära sig att sätta på sig de granskande glasögonen och se brandfarorna i hemmen, samt att våga agera när elden är ett faktum.

Alexandra Edman

Text

28 oktober 2021 11:30

På onsdagen blev Berit Flinkman i Kungsör den första inom den kommunala hemtjänsten att få ta emot en brandfilt, brandsläckare och testhorn. Prylar som är skänkta av Länsförsäkringar via Brandskyddsförbundet.

Alexandra Edman

Text

Insatser innan insatsen...

Projekt "rätt tid, på rätt plats" tar med riskinventering brand vid besök hos invånare som inte i dagsläget har hemtjänst.

Arbetsterapeut gör ett första hembesök tillsammans med biståndshandläggare för att sätta in förebyggande insatser istället för traditionella hemtjänstinsatser.

Resultat?

- Bostadsanpassningar för att kunna utrymma sig vid brand.
- Biståndshandläggare sätter in insats utifrån risk för brand.
- Ett tiotal spisvakter sätts in via bostadsanpassning.

Del av resultatet 2022

- *300 brukare inventerade minst en gång/år.*
- *Cirka 30 brandvarnare har satts upp.*
- *40 brandfiltar, släckare, testhorn har delats ut.*
- *Tiotal spisvakter har förskrivits via bostadsanpassning.*
- *Flertalet brandförkläden har köps in inkl särskilt boende.*
- *Utrustat hemtjänst och hemsjukvårdens bilar med brandfiltar och brandsläckare.*
- *Utbildat cirka 250 medarbetare inkl vikarier i förebyggande riskmedvetenhet både digitalt som via fysisk utbildning.*
- *Ökat riskmedvetenheten hos brukare, anhöriga och medborgare.*
- *Stor medial uppmärksamhet.*

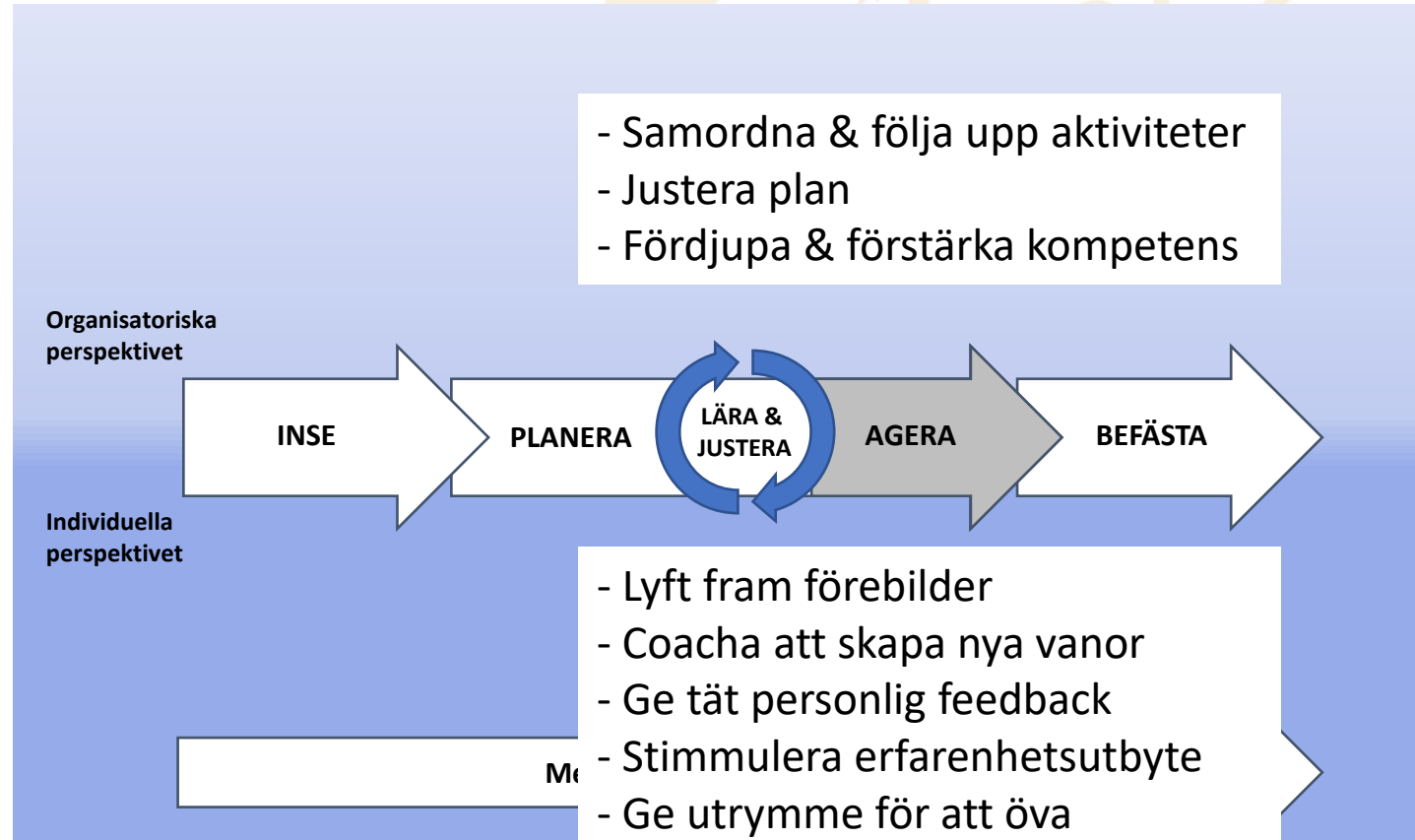
Hur lyckas med förändringsarbete?

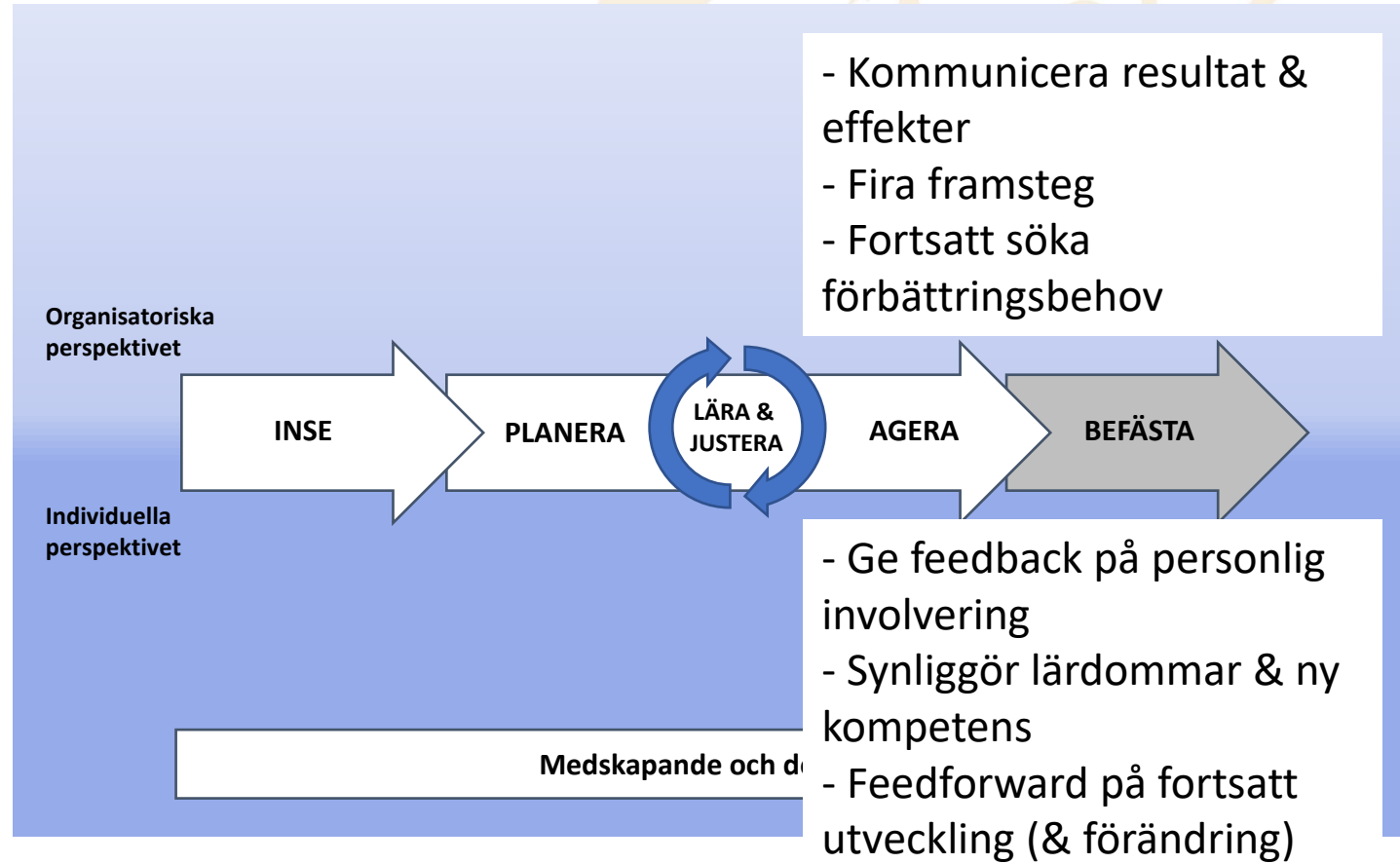
Steg i att leda utveckling

Steg i att leda utveckling

Steg i att leda utveckling

Framgångsfaktorer

- Fråga inte!
- Gör det lätt att göra rätt!
- Involvera och engagera de som är närmast ”verkligheten”!
- Håll det levande och aktuellt!
- Skapa en levande säkerhetskultur!
- Det får inte ”ta tid”!
- Få till politiska beslut – utnyttja ditt tjänstemannaskap!
- GLO & SNO!

- Kom ihåg.... →

Det här är hjärnkirurgi.

**Det här är
Jossan på
hemtjänsten
enhet 3 Kungsör**

Tack för uppmärksamheten!

Isabella Piva Hultström

Socialchef

Leksands kommun

793 80 Leksand

E-postadress: isabella.piva-hultstrom@leksand.se

Telefon: 0247-80993

LEKSANDS
KOMMUN

